

HOOLDUSÕPPE AINEKAVAD

Kiigemetsa Koolis töötav hooldusklass asub koolimaja esimesel korrusel. Sisenemine hooldusklassi õpi- ja puhkeruumidesse toimub võimlakompleksi välisuksest kus asub kooli ainukene kaldtee. Hooldusklassi käsutuses on avar ja valgusküllane klassiruum, kus toimuvad õppe- ja arendustegevused ja kasvatusrühma puhketegevused, teine suurem ruum on söögi- ja magamistuba. Õpilaste vajadusi arvestavalt on kohandatud dušširuum ja kaks wc-d. Wc-des on paigaldatud tugi käetoed ja ühes wc-s asub funktsionaalne potitool. Dušširuumi on paigaldatud tugi käsipuud, funktsionaalne reguleeritav pesemistool, eraldi lamavatele õpilastele on paigaldatud pesemisraam. Pesemise ja riietumisruum asuvad eraldi ja on põrandaküttega, mis muudab õpilaste olemise mugavaks. Riietumisruumi on paigutatud mugavad kunstnahaga kaetud järid, kus õpilased saavad mugavalt end riietada.

Kuna enamused õpilased kasutavad liikumiseks abivahendeid, siis põrandad on kaetud pesu- ja dušširuumis ning koridorides reliiniga, mida on hea puhastada.

Õpetamine hooldusklassis eeldab huvi omandada uusi oskusi. Vastava huvi puudumisel tuleb see tekitada, mida käsitletakse osana õpetamisest. Õpetust tuleb kavandada nii, et oleks saavutatud eduelamus, siiski tuleb kogeda ebaõnnestumisi, kus õpilane on segaduses. Sellises olukorras on oluline, et õpilane tunneb ennast lugupeetavana, sõltumata sellest, kas ta suudab teostada talle antud ülesannet. Ümbrus peab austama lapse õigust otsustamisele ja valikule tema võimaluste piires ja õpetama teda neid piire laiendama. Kuna hooldusklassi õpilane sõltub kõrvalisest abist, tuleb tema õpetamisel ja harjumuste kujundamisel olla järjekindel ning kannatlik.

Oluline on mõelda ka sellele, et arengupuudega inimene peab harjutama palju enam kordi, et aru saada ja arendada oskusi, mida ta hiljem saab samasugustes olukordades kasutada

Raske arengupuudega õpilaste õpetamise eesmärgiks on trennida võimet olla ümbruskonnaga kontaktis, enda eest hoolitsemisele kaasa aidata ja seda kergendada.

Väga oluline on, et õpetamise käigus õpetaksid kõik täiskasvanud ühes stiilis. Ükskõik kui raskete puuetega õpilane ka poleks, tajub ta alati teiste inimeste suhtumist endasse.

Igapäevastes tegevustes vajatavate oskuste arendamine

IT oskuste arengu üldised jooned on: söömine, riietumine, puhtusepidamise kasvatamine. Selle oskuse tähtsus suureneb eriti raske puudega lapse arengus, sest märgatav osa tema päevast kulub igapäevastele toimingutele ja põhivajaduste rahuldamisele. Õpilasele tuleb anda võimalus ise toime tulla, nii saab ta võimaluse oma elu mõjutada.

Iseseisvuse ja sõltumatuse väheselgi lisandumisel on suur tähtsus lapse enesetunde, minapildi ja erinevate oskuste arengule, mida igapäevaste toimingutega koos harjutatakse. Õpilane peab mingil viisil suutma väljendada oma soove ja vajadusi, kuigi ta nende vajaduste rahuldamisel sõltub teiste abist.

Motoorsete oskuste arendamine

Motoorika areng on tihedas seoses teiste oskuste, eelkõige tunnetusprotsesside, sotsiaalsete oskuste ja igapäevaste, iseseisvate eneseteenindamise oskuste arenguga. Motoorsete oskuste ja vilumuste tähtsus lapse üldise arengu juures on väga suur.

Lapse arendamiseks ja toetamiseks tuleb leida tema jaoks kõige sobilikum ja jõukohasem liikumisviis. Õppimine peab igal hetkel pakkuma rõõmu.

Selleks, et käed-jalad ikka õigeid liigutusi teeksid ja soovitud tegevus õnnestuks, tuleb palju, harjutusi teha. Ikka ja jälle korrata ühte ja sama liigutust, ühte ja sama tegevust. Iga katse peab pälvima kiituse ja õnnestumine autasu.

Pingutust nõudvad harjutused peavad vahelduma lihtsamate harjutustega. Harjutuste sooritamisel aitab meeleolu luua muusika. Aeglane muusika aitab lõdvestuda, kiirenev rütm loob ka liigutuste kiirenemise ja hoiab harjutuste tegemisel tempot.

Kognitiivsete oskuste õpetamine

Õpetamise eesmärgiks on aktiveerida aistingute kasutamist, et õpilasel oleks üldse eeldusi saada teadmisi iseendast ja ümbritsevast. Meeletegevuste arendamine ei õnnestu, kui laps saab süsteemitult liiga palju erinevaid ärritajaid. Eelkõige tuleb välja selgitada, kuidas laps kasutab mingit meelekanalit. Mida raskema puudega laps on, seda suurem tähendus on algul kompimis-, gravitatsiooni- ja liikumisaistingutel. Haistmis- ja maitsmismeel toimivad hästi juba varasel arenguastmel. Teadlikkus oma kehast on üks kognitiivse arengu esimesi ja tähtsamaid eesmärke. Õpilase huvi peaks avarduma isikust väljapoole.

Kommunikatsiooni õpetamine

Kommunikatsioon on inimeste vaheline suhtlemine, vastastikuse mõjutamine teabevahetuse käigus, see on tähenduste loomine ja vahetus. Jaguneb augmentatiivsed ja alternatiivsed kommunikatsioonivahendid. Augmentatiivsed vahendid on toetavad ja parandavad (kõneravi).

Alternatiivsed vahendid aga erinevaid kommunikatsiooni võimalusi pakkuv (esemeline kommunikatsioon, foto- ja piltkommunikatsioon, PIC(piktogramm), BLISS sümbolid, Kõnet toetavad ja asendavad lihtsustatud viiped, tehnilised kommunikatsiooni vahendid.)

Tavaliselt mõistetakse kommunikatsiooni all eelkõige kõnet. Kõne mõjutab mitmeti lapse vaimset arengut. Aitab arendada analüüsivõimet, lisab võimalusi olla vastastikuses mõjutuses teiste inimestega, aitab saavutada eesmärke. Kõne vahendusel saab tagasisidet keskkonnalt.

Sotsiaalsete oskuste arendamine

Sotsiaalsed oskused toetuvad teadmistele suhtlemisest kohtlemisest, normidele, mis suhtlemisel on välja kujunenud

Algusest peale on lapse arengus erilisel kohal sotsiaalsete oskuste arendamine. Lapse arusaam ümbritsevast põhineb neil tähelepanekutel ja kogemustel, mida laps saab täiskasvanu vahendusel ja uba sünnist alates. Vaimupuudega õpilase võimalused õigesti tegutseda on piiratud, sest tal ei ole võimeid täita sotsiaalses situatsioonis erinevaid nõudeid ja ootusi. Need oskused arenevad üksikisikute ja keskkonna vahelises mõjutuses.

IGAPÄEVAOSKUSTE ÕPETAMISE AINEKAVA

IGAPÄEVAOSKUSTE ÕPETUSE PÕHIMÕTTED

1. Võimaldada õpilasel rahuldada oma esmaseid igapäevaseid vajadusi iseseisvalt oma puuet ületades.
2. Põhivajadustega hakkama saamise kaudu anda motivatsioon õppetegevuses osalemiseks, tagada eduelamus elutähtsas tegevuses.
3. Igapäevaoskuste õpetamises lähtub õppeprotsess igast konkreetsest õpilasest ja laieneb olulisele ümbritsevale.

IGAPÄEVAOSKUSTE ÕPETUSE EESMÄRGID

1. Õpetada sooritama lihtsaid eneseteenindamisega seonduvaid tegevusi (pesemine, söömine, riietumine, WC kasutamine) võimalikult iseseisvalt, luues heaolu ja toimetuleku tunde
2. Õpetada orienteeruma lähemas ümbruses: klassis, koolis, sööklas, rühmas.
3. Arendada silma ja käe koostööd, peenmotoorikat igapäevaoskuste abil.
4. Rahuldada õpilaste põhivajadusi õpetatavate eluliselt vajalike igapäevaste toimingute kaudu.

Teema	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
LAUAKOMMETE TÄITMINE	1.Püüab süüa võimalikult iseseisvalt, hoiab lusikat ja kahvlit, püüab panna toitu suhu, närib ja neelab. Püüab juua tassist, püüab viia tassi suu juurde ja neelab vedelikku. (Laseb sööta) 2. Peale sööki tänab abiga.	1.Sööb võimalikult iseseisvalt, hoiab lusikat ja kahvlit, paneb toitu suhu, närib ja neelab. Joob tassist, viib tassi suu juurde ja neelab vedelikku. (Laseb sööta) 2. Peale sööki tänab. Viib laualt ära oma toidunõud.	1. Oskab süüa ja juua iseseisvalt, teha võileiba. (Laseb sööta) 2. Oskab tänada kui toit söödu. Viib ise ära oma toidunõud
ORIENTEERUMINE LÄHIÜMBRUSES	1. Läheb abiga klassi, söökla, WC-sse kooli ruumides. 2. Teab abiga oma kohta klassis, sööklas. 3. Läheb abiga õue.	1. Läheb juhendamisel koos klassikaaslastega sööklasse, klassi, WC-sse, rühma. 2. Teab (vajadusel abiga) oma kohta klassis, sööklas. 3. Jalutab (abiga) koos sõbraga õues	1.Läheb võimalikult iseseisvalt klassi, sööklasse, WC-sse, rühma 2. Läheb oma kohale klassis, sööklas. Läheb iseseisvalt rühma. 3. Oskab minna õue ja tagasi kooli tulla.
SILMA JA KÄE/JALA KOOSTÖÖ	1. Avab ja suleb abiga ukse. 2. Liigub abiga erinevatel maastikel. 3. Paneb abiga põlema tulesid.	1. Teeb lahti ja suleb ukse, sahtli, karbi.. 2. Liigub abiga tasakaalupingil, treppidel.	1.Oskab avada ja kinni panna uksi, sahtleid karpe võimalikult iseseisvalt. 2. Liigub erinevatel maastikel iseseisvalt.

		3. Paneb põlema ja kustutab abiga tulesid.	3. Lülitab ja kustutab tuled iseseisvalt
RIIETUMINE	1. Teadvustab riietumist kui tegevust. 2. Sirutab riietumisel käsi ja jalgu. Tõstab abistaja palvel jalgu, käsi.	1. Saab aru riietumise vajalikkusest. Tunneb abiga ära oma riided. 2. Näitab abiga valmidust riietamisel ja lahtiriietamisel. Oskab abiga panna selga riietusesemeid ja jalga jalanõusid.	1.Saab aru korraldusest „paneme riidesse”. Teab oma isiklikke riideid. Võtab ise oma riided. 2. Oskab võimalikult iseseisvalt pähe panna mütsi, selga pluusi, jopet, jalga jalanõusid. Teadvustab et õue minekuks on vaja riietuda ja jalga panna teised jalanõud.
JALANÕUDE JALGA PANEMINE	1. Jälgib jalanõude jalga panemist enda, teiste õpilaste juures	1. Üritab abiga jalga panna susse, kingi, saapaid. Vajutab abiga kinni ja teeb lahti takjakinnise. Teab abiga oma jalanõusid	1. Oskab panna jalga jalanõusid. Seob abiga paelu. Tunneb oma jalanõusid. Eristab abiga toa- ja õuejalanõusid
RIIETE JA JALANÕUDE KORRASHOID	1. Jälgib kust võetakse ja kuhu pannakse riietusesemed ja jalanõud.	1. Teab abiga riide ja jalanõude asukohta. 2. Riputab abiga riided riidepuule ja paneb jalanõud hoiukohta.	1.Võtab iseseisvalt riided ja jalanõud hoiukohast. 2. Riputab riided hoiukohta. Paneb riided enne hoiukohta panekut kokku.
WC- KASUTAMINE	1.Tutvub WC-ga, potiga. 2.Õpib ja harjub potil istuma ja enesetühjendamise vajadusi rahuldama	1. Läheb abiga WC-sse, istub potil ja teeb „häda” potti. 2. Teadvustab toimingu vajalikkust, õpib abiga kasutama tualettpaberit ja tõmbama peale vett.	1.Väljendab vajadust WC-sse minekuks (õpetaja korraldus, viibe). 2.Toimetab võimalikult iseseisvalt WC-s: tõmbab vett ja kasutab paberit
MÄHKMETE KASUTAMINE	1.Heaolu tunde loomine. Saab aru, et kuiv olla on meeldiv, märg aga ebameeldiv	1. Saab aru mähkmete vahetamise vajalikkusest ja oskab vajadusel märku anda (hääliitus, viibe). 2. Teab mähkmete asukohta. 3.Aitab kaasa mähkmete vahetamisel.	1.Saab aru, millal on vaja mähkmeid vahetada. 2. Teab mähkmete asukohta. 3. Võtab ja vahetab endal mähkmeid iseseisvalt.
KÄTE PESEMINE,	1. Sirutab käed veejoa alla ja hoiab	1.Eeskuju järgi paneb käed vee	1.Teeb lahti kraani. Peseb käsi ja

KUIVATAMINE. HAMMASTE PESEMINE	vee all, hõõrub vee all käsi. Patsutab rätikut. 2. Lubab pesta hambaid.	alla ja hõõrub neid (ka iseseisvalt). Õpib nägu pesema. Võtab käteräti, kuivatab. 2. Võtab hambaharja ja abiga peseb hambaid.	nägu võimalikult iseseisvalt.. Teab, millal pesta.. Võtab käterätiku, kuivatab ja riputab nagisse. Õpib reguleerima vett. 2.Peseb ise hambaid, pigistab pastat. Loputab suud.
JUUSTE KAMMIMINE	1. Lubab juukseid kammida ja aitab kammimisele kaasa.	1. Võtab kammi ja kammib abiga juukseid. 2. Paneb kammi peale kammimist abiga tagasi	1.Võtab kammi ja kammib iseseisvalt juukseid. 2. Teab, kuhu kamm peale kammimist panna ja teeb seda.
VÄLIMUSE KORRASTAMINE	1. Püüab aru saada õpetajapoolsest tegevusest, kui korrastatakse tema riietust	1. Korrastab riietust korralduse peale (nt pärast WC-s käimist). 2. Paneb abiga kinni kinnisteid jalanõudel ja riietusel.	1.Märkab ise korratust oma riietuses. 2. Korrastab end ise või palub omal viisil abi.
KORRASTUSTÖÖDEST OSAVÕTMINE	1.Jälgib õpetaja tegevust klassi koristamisel, sööklas nõude äraviimisel. 2. Viib koos õpetajaga ära mõne eseme peale tegevust (sööklas taldriku vms.).	1.Võtab osa esemete ära viimisest abiga peale õppetegevust. 2. Võtab osa klassi koristamisest õpetajaga koos. Viib ära abiga peale sööki oma lauanõud.	1.Võtab osa klassi koristamisest: pühib põrandat, hoiab kühlit. 2. Viib esemed oma õigesse kohta. Pühib lauda klassis, sööklas. Paneb linikud õigesse kohta. 3. Ilmutab abivalmidust koristamisel
EBASOOVITAVATE TEGEVUSTE JA LIIGUTUSTE VÄLTIMINE	1.Mõistab, kui tegeleb ebasoovitavate harjumustega (käed suhu vms.). Teadvustab, et teeb midagi ebasoovitavat, kui õpetaja teda takistab.	1. Õpib reageerima õpetaja korraldusele „ei tohi!”, kui tegeleb ebasoovitava tegevusega (nt paneb käed suhu, närib riideid vm.).	1.Püüab teadlikult vältida ebasoovitavaid tegevusi, liigutusi. Saab aru „ei tohi” tähendusest. Lõpetab ebasoovitava tegevuse õpetajapoolse märkuse peale.
ÕPITULEMUSED KOOLIASTMETE KAUPA	1.Sööb abiga vedelat toitu ja joob tassist. 2. Püüab kaasa aidata oma riietamisele. 3. Eristab oma põhivajadusi. 4.Tunneb oma lähiümbrust igapäeva	1. Sööb abiga tahket toitu ja joob tassist. 2. Teadvustab WC vajadusi. 3.Teab riietusesemete otstarvet, ilmutab tahet end abiga riietada. 4. Tunneb oma kooliruumi, klassi,	1.Sööb iseseisvalt lusikaga, joob tassist. 2. Saab hakkama võimalikult iseseisvalt enda riietamisega. 3. Väljendab WC vajadust sõnade või alternatiivsete

	elu rütmi kaudu	sööklad. Teab abiga oma kohta nendes ruumides. 5. Vältib ebasoovitavaid tegevusi	suhtlemisvahenditega. Oskab iseseisvalt WC-s käia. 4. Orienteerub tuttavas ümbruses, teab oma kohta. 5. Liigub erinevatel pindadel, maastikul. 6. Vältib teadlikult ebasoovitavaid tegevusi
--	-----------------	---	--

KOGNITIIVSETE OSKUSTE ÕPETAMISE AINEKAVA

PÕHIMÕTTED:

1. Aistingute arendamine ümbritseva tajumiseks.
2. Õpetada lähemalt kaugemale, lihtsalt keerulisemale.
3. Seostada oma keha tunnetamine esemelise maailmaga.
4. Mõistete omandamise eeltööna mälu ja liikumise arendamine.

EESMÄRGID:

1. Õpetada väljendama huvi ümbritseva ja eriti teise inimese vastu.
2. Õpetada tegutsema esemega, et mõista tema püsivust.
3. Kõikide meelte stimuleerimine.
4. Kompimis-, gravitatsiooni- ja liikumisaistingute arendamine.
5. Anda kogemusi ruumisuhetest, suurustest, vormist ja põhjuslikest seostest.

Teema	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
PUUDUTUSELE REAGEERIMINE	1. Harjub sellega, et teda puudutatakse. 2. Reageerib puudutusele sõrmede sirutamise, kõverdumise, käte ja jalgade viibutamise.	1. Kehaosade tundmaõppimiseks nende silitamine ja masseerimine. 2. Kehaosade puudutamine erinevate esemetega (eri materjal)	1. Lokaliseerib puudutusärritaja (nt vabastab end pallimerest). 2. Kehaosade puudutamine erinevate aistingute tekitamiseks (nt kare, pehme). 3. Õpilane valib meelepärase vahendi keha puudutamiseks, masseerimiseks (karusnahk,

			masseerimiskinnas, erinevad harjad jne.).
VIBRATSIOONIAISTINGUTE TAJUMINE	1.Kuulab õpetaja hingamist, südamelööke (õpilane õpetaja kõhu peal). 2.Kuulab valjuhääldist muusikat, tajumaks muusika vibratsiooni.	1.Tajub erinevate muusikariistade vibratsiooni sõrmeotstega, huultega, laubaga. 2.Tutvub erinevate esemetega, mis tekitavad erinevaid helisid.	1.Puudutab ka iseseisvalt erinevaid töötavaid esemeid, mänguasju vibratsiooni tundmiseks. 2.Saab aru vibreeriva ja mittevibreeriva eseme, aparadi või heli tekitamisest, kui see vaibub.
HAISTMISMEELE STIMULEERIMINE	1.Reageerib erinevatele haistmisärritajatele miimika, žesti või häälotsusega. 2.Nuusutab mingit ärritajat kauem (meeldiv lõhn).	1.Saab aru magusast ja soolasest maitsest, teeb oma eelistusi. 2.Tutvub hapu, mõru maitsega.	1.Proovib erinevaid maitseid. 2.Saab aru vastandlikest maitseärritajatest (nt sidrun – mesi). 3.Teeb oma valikuid maitse järgi (toidud, puuviljad).
MAITSMISMEELE STIMULEERIMINE	1.Tutvub soolase ja magusa maitsega, reageerib neile omal viisil	1.Saab aru magusast ja soolasest maitsest, teeb oma eelistusi. 2.Tutvub hapu, mõru maitsega.	1.Proovib erinevaid maitseid. 2.Saab aru vastandlikest maitseärritajatest (nt sidrun – mesi). 3.Teeb oma valikuid maitse järgi (toidud, puuviljad).
KUULMISMEELE STIMULEERIMINE	1.Kuulab õpetaja laulu. 2.Kuulab erinevaid rütme (kella tiksumine, vee tilkumine, koputamine jne.). 3.Kuulab vaikset ja kõvemat kõnet. 4.Jälgib õpetajat heli tekitamisel	1.Kuulab erinevaid meloodiaid (rahulikud, meloodilised). 2.Kuulab helisid erinevates kohtades. 3.Leiab üles heliallika.	1.Reageerib mitmesugustele erinevatele helidele (kella tiksumine, laul, pillimäng jm.) ja leiab üles helitekitaja 2.Väljendab omal viisil helilisi eelistusi. 3.Kuulab loodushääli (linnulaul, veevulin jne.).
HELIDE TEKITAMINE	1.Jälgib oma käe või jala külge kinnitatud helitekitajat (kelluke).	1.Võtab kätte rütmipilli ja tekitab heli (abiga)	1.Tekitab iseseisvalt mitmesuguseid helisid

	2.Tajub, et kehaosa liigutamisel tekib heli (õpetaja abiga).	2.Tutvub igapäevaste esemetega, mis tekitavad mingit heli (telefon, uksekell jne.).	rütmipillidega. 2.Tajub erinevaid helisid, varieerib helide tugevust ja rütmi (abiga). 3.Võtab osa ümbritsevate helisid tekitavate kodumasinate sissevälja lülitamisest.
NÄGEMISMEELE STIMULEERIMINE	1.Reageerib nägemisärritajale. 2.Vaatab esemeid, kujundeid enda ees või voodil, mängualusel. 3.Jälgib õpetajat, vaatab otsa, reageerib õpetaja kõnele. 4.Tutvub klassiga	1.Vaatab naeratavat näopilti, reageerib sellele naeratuse või liigutusega. 2.Naeratab, vaatab kaasõpilasi, õpetajat, esemeid ja puudutab neid (abiga). 3.Vaatab näidatud pilti, jälgib õpetaja liikumist ja teisi õpilasi tegevuses. 4.Teab ruumi, kohta, kus ta klassis viibib (võib olla kindel sümbolimärk). 5.Saab aru (abiga) erinevatest ruumidest (klassis, lauas).	1.Vaatab esemeid (erinevat värvi, liikuvaid-mitteliikuvaid, helisid tekitavaid jne.). 2.Vaatab õpetajaid, kaasõpilasi, püüab neid puudutada. 3.Jälgib õpetajat ja teisi kaasõpilasi ruumis liikumisel ja nende tegutsemist. 4.Teab oma klassiruumi asukohta ja tunneb ära oma koha klassis. 5.Teab kooliruumi (söökla, klass, pesuruum, WC) ja oskab ise sinna minna. 6.Teab oma kohta lauas.
PILGU FIKSEERIMINE ESMELE	1.Jälgib pilguga eset (liigutamisel erinevatesse kohtadesse). 2.Fikseerib pilgu ja hoiab lühiajaliselt pilku esemel. 3.Otsib pilguga vaateväljast kadunud õpetajat, eset. 4.Võtab (abiga) osa peitusemängust	1.Reageerib eredavärvilisele esemele sirutudes eseme poole ja haarates seda. 2.Keskendab pilgu ülesriputatud esemetele. 3.Tekitab heli koos õpetajaga, hoides pilku esemel. 4.Jälgib pilguga eset, mida tema nähes peidetakse. Püüab (abiga) leida peidetud eset. 5.Võtab (abiga) osa	1.Keskendub pilguga esemele, haarab eseme, millega soovib tegutseda. 2.Tekitab esemega iseseisvalt heli. 3.Tekitab pilliga võimalikult iseseisvalt heli. 4.Leiab ja peidab ise esemeid. 5.Osaleb peitusemängus.

		peitusemängust.	
PROBLEEMI LAHENDAMINE	<p>1.Püüab vabaneda takistusest käte liigutamisega (nt kätega räti eemaldamine.).</p> <p>2.Enda liigutamisega püüab (abiga) haarata temast kaugemal asuvat meelepärast eset.</p>	<p>1.Teeb jõupingutusi vabanemaks takistustest, nihutades (abiga) esemeid.</p> <p>2.Asetab esemeid (abiga) ühest käest teise.</p> <p>3.Ühendab erinevaid tegevusi (abiga) tulemuse saavutamiseks (kotist maiuse saamiseks avab koti).</p>	<p>1.Vabaneb takistustest võimalikult iseseisvalt (astub üle, lükkab eemale).</p> <p>2.Võtab esemeid ühe käega ja paneb teise kätte, et võtta teist eset.</p> <p>3.Ühendab erinevaid tegevusi, et saavutada soovitud tulemus võimalikult iseseisvalt.</p>
MÄNGU MATKIMINE	<p>1.Jälgib harjutusmänge (nuku sööb, peitusemäng).</p> <p>2.Jälgib lavastusmängu.</p>	<p>1.Võtab õpetajaga koos osa mängust (nukumäng: söötmine, magama panemine, hellitamine).</p> <p>2.Tegutseb mänguasjadega mõnda aega.</p> <p>3.Teeb kaasa lavastusmängus (abiga).</p>	<p>1.Leiab omale mänguvahendi ja mängib sellega (klotsid, nukk, auto).</p> <p>2.Teeb oma valikuid mänguasjade hulgast.</p> <p>3.Võtab osa lavastusmängust</p>
KEHAOSADE TUNNETAMINE	<p>1.Osutab oma näole, kätele, jalgadele.</p> <p>2.Osutab nuku näole, kätele, jalgadele.</p> <p>3.Vaatab peeglist ja tunneb ennast ära.</p>	<p>1.Osutab oma kehaosadele (näos: nina, silmad, suu jne.) abiga</p> <p>2.Osutab nukul kehaosadele (nina, silmad jne.).</p> <p>3.Vaatab peeglist oma kehaosi ja osutab abiga neile.</p> <p>4.Tutvub inimese tähtsamate kehaosadega mosaiigi abil (paneab abiga mosaiiki kokku).</p>	<p>1.Oskab näidata oma kehaosi ja teha seda ka nuku peal.</p> <p>2.Leiab ja näitab pildil erinevaid kehaosi.</p> <p>3.Paneb võimalikult iseseisvalt kokku inimkeha mosaiigi.</p>
MITMESUGUSTE ESEMETE KASUTAMINE ERINEVAL MOEL	<p>1.Vaatab ja puudutab esemeid igapäevaelust, mis kuuluvad kokku (nt lusikas-taldrik).</p> <p>2.Teab eseme kasutamise eesmärki (lusikas pannakse suhu jms.).</p>	<p>1.Leiab küsitava eseme, tegutseb sellega (Kus on müts? Pane müts pähe!) abiga.</p> <p>2.Oskab valida esemetest kokkukuuluvad ja tegutseb nendega (kruusist juuakse)</p>	<p>1.Lahendab antud ülesande igapäevaste esemetega sihipärase õpetaja abiga (riided- riidesse panemiseks, toidunõud- laua katmiseks).</p>

RUUMILISTE SUHETE TUNNETAMINE	1.Paneb esemed nõusse, mis tekitab heli. 2.Asetab (koos õpetajaga) klotse üksteise kõrvale, lükkab klotse. 3.Vaabab suurt, väikest eset (pall, klot, ümmargune, kandiline).	1.Paneb mitmesuguseid esemeid karpi, pudelisse, avausse. 2.Asetab klotse üksteise kõrvale, lükkab „rongi” käima. 3.Asetab legosid üksteise otsa (abiga). 4.Paneb erineva suurusega palle vms. üksteise kõrvale, vaatab, võrdleb. 5.Tutvub ümmarguste ja kandiliste esemetega.	1.Paneb erineva kujuga esemeid karpi, pudelisse, augulauda. 2.Ehitab klotsidest rongi ja lükkab käima. 3.Ehitab klotsidest aia, maja. 4.Asetab legosid üksteise peale, kõrvale. 5.Paneb esemeid ritta suuruse järgi. 6.Asetab ümmargusi ja kandilisi kujundeid aukudega lauda. Saab aru nende kujundite erinevusest.
SÜNDMUSTE ETTEAIMAMINE JA AJALINE JÄRGNEVUS	1.Tutvub mõne signaalesemega (lusikas – hakatakse süüa).	1.Teadvustab mõningate kindlate toimingute järjekorda (enne süüki pestakse käsi). 2.Suudab reageerida, kui mõni toiming ei ole õigel ajal või mõni ese õiges kohas (nt. lusikas süügilauas õiges kohas.).	1.Suudab teostada igapäevaseid toiminguid õiges kohas, õigel ajal ja õiges järjekorras (süümine, pesemine, riietumine).
VALIKUTE TEGEMINE	1.Reageerib antud valikutele (mänguasjad, toit).	1.Suudab teha valikuid kahe eseme või tegevuse vahel, väljendades seda omal viisil.	1.Õpib valima iseseisvalt eseme ja tegevuse vahel ning tegutseb nendega mõni aeg.
ESEMETE LIIGITAMINE ÜHISE TUNNUSE JÄRGI	1.Vaabab eri liiki esemeid (toidunõud, mänguasjad, pallid). 2.Võtub esemeid kätte ja uurib neid.	1.Asetab abiga ühesugused esemed kokku (riided, toidunõud, mänguasjad). 2.Paneb abiga kokku 2 ühesugust eset.	1.Liigitab erinevad esemed 1-2 tunnuse • värvi; • kuju; • otstarbe; • suuruse järgi. 2.Paneb kokku kaheosalisi pilte (tuttavad esemed).
PÕHJUSLIKUD SUHTED	1.Kordab abiga liigutusi	1.Paneb abiga liikuma	1.Teadvustab oma liigutuste

	meelepärase tegevuse jätkamiseks (nt. end liigutades hakkab kelluke helisema).	mitmesuguseid esemeid (auto, pall, jonnipunn).	tähtsust. 2.Paneb mängima mängutoose, hüpiknukku, raadiot vms. 3.Lülitab sisse kodumasinaid, valgusteid lülitile vajutamisega.
ÕPITULEMUSED KOOLIASTMETE KAUPA	1.Fikseerib pilgu, keskendub pilguga esemetele, õpetajale, tegevusele. 2.Pöörab pead või reageerib mingit moodi (liigutuste kiirenemisega) hääle suunas; teeb kaasa tegevusi koos õpetajaga, ilmutades omapoolset soovi. 3.Paneb abiga asju (2-3 eset) üksteise kõrvale või järjestikku. 4.Jälgib õpetajat tegutsemas ja võtab sellest omal viisil osa (harjutusmängud).	1.Vastab kas? küsimusele. 2.Vastab korraldusele: vaata, too, anna, võta. 3.Osutab õpitud asjadele, täiskasvanule. 4.Seab esemeid üksteise peale, kõrvale või sisse. 5.Eristab vastandtunnuseid: suurväike, ümmargune-kandiline.	1.Viib tuttavaid, õpitud esemeid värvuse, suuruse, vormi ja ruumi järgi vastavusse – seega võib valida kahe võimaluse vahel või seada esemeid paardesse. 2.Tegutseb lihtsa korralduse või eeskuju järgi, lahendades seonduvaid probleeme, ületab takistuse. 3.Orienteerub tuttavas ümbruses. 4.Tegutseb esemetega sihipäraselt.

KOMMUNIKATIIVSETE OSKUSTE ÕPETAMISE AINEKAVA

KOMMUNIKATIIVSETE OSKUSTE ÕPETAMISE PÕHIMÕTTED

Kommunikatiivsete oskuste õpetamine on olulisel kohal kõneks ning suhtlemiseks vajaminevate kognitiivsete oskuste arendamine. Peale kõne võib

suhtlusvahendiks olla mõni alternatiivne vahend (puudutus, ese, piktogramm, lihtsustatud viibe). Suhtlusvahend võib lapse arenedes muutuda.

Alternatiivsel vahendil on ka kõnet toetav funktsioon.

PÕHIMÕTTED:

1. Tagada turvaline õpikeskkond.
2. Luua võimalused meeldivaks suhtlemiseks, mis annavad positiivseid emotsioone, loovad elurõõmsa oleku.
3. Kasutada kõiki võimalusi suhtlemiseks ümbrusega läbi alternatiivkommunikatsiooni vahendite.
4. Anda õpilasele võimalus suhtlemise kaudu osaleda õppetöös ja igapäevases elus.

EESMÄRGID:

1. Leida igale õpilasele võimalik suhtlemisvahend.
2. Õpetamise ja harjutamise kaudu aidata õpilasel saada informatsiooni ümbritsevast maailmast.
3. Õpetamise ja harjutamise kaudu anda õpilasele võimalus end väljendada, suhtlemist algatada, soove ja vajadusi väljendada.
4. Võimaldada õpilasel toime tulla võimalikult iseseisvalt.
5. Aidata vabaneda ebasoovitavatest suhtlusnormidest (agressiivsus, autoagressiivsus).

Teema	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
KÕNEORGANITE MOTOORIKA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Avab suu. 2. Liigutab huuli. 3. Liigutab keelt. 4. Neelab. 5. Teeb imemisliigutusi. 6. Hammustab pala. 7. Närrib tahket toitu. 8. Hingab läbi suu. 9. Hingab läbi nina. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Moodustab täis- ja kaashäälikuid. 2. Kordab erinevaid hääli. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Moodustab ühe-; kahe- ja kolme sõnalisi lauseid
ORIENTEERUMISREAKTSIOONI TEKE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fikseerib pilgu tema ette asetatud objektile. 2. Reageerib helile. 3. Reageerib puudutusele. 4. Reageerib peegelpildil 5. Haarab käeulatuses olevaid esemeid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jälgib pilguga liikuvat objekti. 2. Kuulab, keerab pead heliallika suunas. 3. Reageerib puudutusele rahulolu või rahulolematusega. 4. Osutab abiga oma kehaosadele. 5. Osutab soovitud objektile. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Püüab ise saavutada pilkkontakti. 2. Tekitab ise heli (kõristi, löökpill jne.). 3. Otsib füüsilist kontakti kaaslastega. 4. Teab oma kehaosi ja osutab neile võimalikult vähese abiga. 5. Manipuleerib esemetega võimalikult vähese abiga.
VÄLJENDUSTE MÕISTMINE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Väljendab hääle või miimikaga meeleolu. 2. Vaatab pilte ja piktogramme. 3. Õpetaja abiga tervitab ja jätab hüvasti. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Väljendab oma soove hääletsuse või miimikaga. 2. Leiab abiga vajaliku piktogrammi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Väljendab söögi ja WC vajadust. 2. Tunneb piktogramme: WC-sse, sööma, peseme, jooma, kammima.

	<p>4.Kuulab rütmi ja viisi. 5.Täidab üksikuid lihtsaid viiepega saadetud suulisi korraldusi.</p>	<p>3.Viipe ja sõnaga toetatud tervitamine ja hüvastijätmine. 4.Reageerib rütmile ja viisile emotsioonidega. 5.Täidab abiga lihtsaid suulisi korraldusi.</p>	<p>3.Suulise korralduse peale tervitab ja jätab hüvasti. 4.Teeb lihtsaid liigutusi rütmis. 5.Täidab iseseisvalt lihtsaid suulisi korraldusi.</p>
ENESEVÄLJENDUS	<p>1.Väljendab miimika või häälega rahulolu või rahulolematust. 2.Matkib erinevaid hääli. 3.Matkib lihtsaid liigutusi. 4.Valib olemasolevatest esemetest meelepärase.</p>	<p>1.Osutab väljavalitud objektile. 2.Suudab abiga näidata kehaosi. 3.Oskab tervitada või hüvasti jätta (viiepega, häälega). 4.Korjab suulise korralduse ja ettenäitamise korral kokku mänguasjad, õppevahendid. 5.Jälgib piktogrammi, leiab abiga Sobiva.</p>	<p>1.Väljendab WC vajadust. 2.Tunneb piktogramme: WC-sse, sööma, pesema, jooma, kammima. 3.Korjab suulisel korraldusel iseseisvalt kokku õppevahendid. 4.Väljendab soove valitud suhtlusvahendiga. 5.Osutab soovitud piktogrammile. 6.Näitab oma tegevustes üles algatusvõimet.</p>
ÕPITULEMUSED KOOLIASTMETE KAUPA	<p>1.Närib toitu, oskab hingata läbi suu ja nina. 2.Fikseerib pilku. 3.Reageerib erinevatele tähelepanupööramisviisidele. 4.Mõistab ja täidab lihtsaid korraldusi. 5.Matkib hääli ja liigutusi.</p>	<p>1.Suudab korrata erinevaid hääli. 2.Reageerib suhtlusele rahulolu või rahulolematusega. 4.Väljendab oma soove õpitud viisil. 4.Tunneb lihtsamaid piktogramme ja kasutab neid abiga. 5.Täidab abiga lihtsaid korraldusi.</p>	<p>1.Moodustab lühikesi lauseid. 2.Püüab ise kontakti saavutada. 3.Manipuleerib esemetega. 4.Tunnetab rütmi. 5.Väljendab WC-vajadust. 6.Täidab lihtsaid korraldusi.</p>

MOTOORSETE OSKUSTE ÕPETAMISE AINEKAVA

PÕHIMÕTTED:

1. Motoorsete oskuste arendamise ja füüsilise heaolu loovad aluse lapse terviklikule arengule.
2. Motoorika areng on tihedas seoses teiste oskustega, eelkõige tunnetusprotsesside, sotsiaalsete oskuste ja igapäeva enesehooldusoskuste arenguga.
3. Motoorsed oskused on aluseks tähelepanule ja vaatlusele.
4. Motoorika arengutase tuleb välja selgitada väga täpselt. See võimaldab uue õppimist ja saavutatud arengutaseme säilitamist.
5. Motoorika arendamisel kasutatakse igapäevaoskustega liituvaid tegevusi: riietumine, söömine, pesemine, ruumides ja õues liikumine.
6. Arendada tuleb lapsele kõige sobilikumat ja jõukohasemat liikumisviisi.

EESMÄRGID:

1. Õpetada tajuma iseennast suhetes ümbritsevaga, teadvustama oma keha osi ja nende funktsioone.
2. Õpetada kehakontrolli ja arendada koordineerimist.
3. Õpetada täpsemalt sooritama suuremaid liigutusi, suurendades füüsilist aktiivsust.
4. Arendada rütmijärgsust.
5. Arendada peenmotoorikat, haaramist ning silma-, käe/jala koordineerimist.
6. Arendada lapsele kõige jõukohasemat liikumisviisi.

Teema	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
ÜLDMOTOORIKA	1. Harjutab abiga pea hoidmist, käte ja jalgade sirutamist kõverdamist, lamades keha keeramist, roomamist, istumist, seismist, kõndimist, paigal püsimist. 2. Kohaneb abivahenditega. 3. Kõnnib abiga treppidel. 4. Harjutab õpetajaga koos hüppamist. 5. Viskab ja veeretab palli koos õpetajaga. 6. Kõnnib koos õpetajaga	1. Püsib vajadusel paigal. 2. Kõnnib treppidel (abiga). 3. Hüppab abiga. 4. Viskab ja veeretab palli (abiga). 5. Kõnnib ebatasasel maastikul. (abiga). 6. Liigub abiga muusika taktis.	1. Korraldusel püsib paigal. 2. Kõnnib iseseisvalt treppidel. 3. Hüppab ise (korraldusel). 4. Viskab ja veeretab palli (korraldusel). 5. Kõnnib looduses erineval maastikul. 6. Kuulab muusikat ja liigub selle saatel.

	<p>ebatasasel maastikul.</p> <p>7.Liigub koos õpetajaga muusika taktis.</p>		
SILMA-KÄE KOORDINATSIOON	<p>1.Haarab abiga esemeid ja laseb neil kukkuda.</p> <p>2.Korjab koos õpetajaga tunni lõpus õppevahendid kokku.</p> <p>3.Harjutab koos õpetajaga väikeste esemete võtmist (näpitsvõttega) ja nõusse panemist.</p> <p>4.Kerib koos õpetajaga nõõri kerasse.</p> <p>5.Keerab koos õpetajaga korki (kraani) kinni-lahti.</p> <p>6.Avab või suleb koos õpetajaga ukse.</p> <p>7.Paneb koos õpetajaga esemeid üksteise sisse, nõusse või riiulile.</p> <p>8.Harjutab nõõpide, trukkide ja takjate avamist ja sulgemist.</p>	<p>1.Haarab ja hoiab esemeid ning laseb lahti (vajadusel).</p> <p>2.Korjab tunni lõpus abiga õppevahendid kokku.</p> <p>3.Haarab sõrmeotstega (näpitsvõtte) ja paneb esemeid nõusse.</p> <p>4.Kerib abiga nõõri kerasse.</p> <p>5.Keerab abiga korki (kraani) kinni-lahti.</p> <p>6.Avab või suleb ukse (vahel vajab abi).</p> <p>7.Paneb esemeid nõusse, riiulile või üksteise sisse.</p> <p>8.Avab-sulgeb takja, truki, luku, nõõbi (vajadusel abiga).</p>	<p>1.Hoiab ja uurib esemeid ning paneb neid ühest käest teise.</p> <p>3.Korjab korraldusel tunni lõpus kokku õppevahendid.</p> <p>3.Hoiab kriiti ja kritseldab sellega.</p> <p>4.Kerib korraldusel nõõri kerasse.</p> <p>5.Keerab korki või kraani korraldusel kinni-lahti.</p> <p>6.Avab või sulgeb ukse.</p> <p>7.Korraldusel paneb esemeid nõusse, riiulile või üksteise sisse.</p> <p>8.Avab-sulgeb takja, truki, luku, nõõbi.</p>
KEHA TUNNETUS	<p>1.Tajub oma keha ja selle osasid ning nende liikumist (erinevate kehaosade patsutamine, silitamine, sirutamine kõverdamine, masseerimine õpetaja poolt).</p>	<p>1.Tajub oma keha erinevaid liikumisviise (kõhuli roomamine, kápuli käimine, enda veeretamine, lõdvestumine).</p> <p>2.Harjutab kiikumist, käte ja jalgade kõverdamist-sirutamist, käte plaksutamist.</p> <p>3.Patsutab (korraldusel) ise oma pead, kõhtu, jalgu.</p>	<p>1.Kontrollib oma keha asendit ja liigutusi (ronib, roomab, kõnnib, jookseb, hüppab, viskab) ning teeb neid korraldusel.</p> <p>2.Tunnetab oma keha ruumis, tehes harjutusi teise lapsega (tõmbamine, tõukamine, vastastikune kehaosade patsutamine).</p>
TASAKAAL JA KOORDINATSIOON	<p>1.Tajub oma keha raskust, tehes kiikumisharjutusi süles, kiigel või</p>	<p>1.Kiigub kiigel, hüpitab end teraapiapallil istudes (vähese</p>	<p>1.Teeb kiikudes ise kiigele hoogu ja hüpleb batuudil.</p>

	<p>teraapiapallil. 2.Kummardab (toetatult) eseme võtmiseks maast. 3.Õpib (toetatult) käima, hüppama. Astub (toetatult) mõned sammud tagurpidi. 4.Seisab toetatult ühel jalal. 5.Kükitab abiga. 6.Istub kelgul, kui teda liumäest alla lükatakse.</p>	<p>abiga). 2.Kummardab eseme võtmiseks maast. 3.Korraldusel seisab, kõnnib, hüppab või astub mõned sammud tagurpidi. 4.Seisab ühel jalal vähest aega. 5.Kükitab vähese abiga. 6.Harjutab kelgutamist ja toob abiga kelgu mäele tagasi.</p>	<p>2.Korjab tunni lõpus mänguasjad põrandalt üles ja paneb kappi, kasti või riiulile. 3.Liigub ringis või rivis kaaslaste ees, kõrval või taga (vajadusel hoiab käest või toest). 4.Seisab ühel jalal. 5.Kükitab ja tõuseb püsti iseseisvalt. 6.Kelgutab (võib vajada vähest abi).</p>
<p>ÕPITULEMUSED KOOLIASTMETE KAUPA</p>	<p>1.Haarab (abiga) esemeid ja laseb esemetel kukkuda. 2.Kohaneb abivahenditega. 3.Roomab, istub (vajadusel ratastoolis), seisab (vajadusel seisulaual), kõnnib abiga. 4.Õpib püsima paigal.</p>	<p>1.Sooritab abiga lihtsaid harjutusi. 2.Veeretab ja viskab palli. 3.Tunneb oma kehaosi (1-3) 4.Tõuseb trepist vahelduvsammuta. 5.Kükitab</p>	<p>1.Sooritab matkimise teel lihtsamaid kõnni- ja jooksuharjutusi. 2.Kõnnib abiga võimlemispingil. 3.Kelgutab (abiga). 4.Kuulab muusikat, liigub muusika saatel. 5.Liigub looduses erineval maastikul</p>

SOTSIAALSETE OSKUSTE ÕPETAMISE AINEKAVA

PÕHIMÕTTED:

1. Sotsiaalseid oskusi arendatakse seotult igapäevaoskuste, mootorika, kommunikatsiooni ja kognitiivsete oskustega.
2. Sotsiaalseid oskusi arendatakse füüsilise kontakti, silmside, aktiivse mõjutuse kaudu täiskasvanute, eakaaslaste ja esemelise mõjutusega.
3. Suhtlemist ei tohi peale sundida; laps peab olema puhanud, kuiv, söönud ja tal peab olema soe ning turvaline.
4. Arvestades õpilase võimeid, koostatakse igale õpilasele individuaalne õppekava.

EESMÄRGID:

1. Õpetada reageerima oma nimele ja keelule.
2. Õpetada orienteeruma tuttavas ümbruses.

3. Õpetada otsima kontakti ja vastama sellele.
4. Aidata vabaneda ebasoovitavatest harjumustest.
5. Õpetada ootama oma järjekorda.
6. Õpetada käituma üldiste normide järgi sotsiaalselt positiivselt.

Teema	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
FÜÜSILINE KONTAKT	<ol style="list-style-type: none"> 1. Talub füüsilist kontakti täiskasvanuga, reageerides sellele vaikseks jäämisega. 2. Puudutab või paitab õpetajat (abiga). 3. Harjutab teretamist naeratusena. 4. Teeb koos õpetajaga (peegli ees) vastastikuseid liigutusi: paitab, plaksutab, lehvitab. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Puudutab või paitab teist last ja lubab ka ennast puudutada. 2. Hoiab korraldusel õpetajal või sõbral käest kinni. 3. Teretab meeldetuletusel ja naeratab. 4. Matkib täiskasvanute liigutusi (koostegemisel). 5. Ei löö ega tõuka kaaslast. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Otsib ise kontakti tuttava täiskasvanu või lapsega (puudutab, paitab, kallistab, hoiab käest). 2. Otsib ise kontakti igapäevategevuste juures kas täiskasvanu või teise lapsega (tuleb juurde, võtab käest, palub abi). 3. Teretab naeratusena. 4. Matkib teise mängiva lapse liigutusi. 5. Jälgendab õpetaja või teiste laste lihtsaid tegevusi.
SILMSIDE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Säilitab silmsideme kolme sekundi jooksul. 2. Reageerib oma nimele, vaatab otsa ja naeratab. 3. Harjutab „peitsemängu” koos õpetajaga. 4. Matkib õpetaja liigutusi koostegemisel. 5. Õpib mõistma õpetaja keelavat näoilmet, žeste või korraldusi ja vabaneb (abiga) halbade harjumustest. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Otsib korduvalt silmsidet ja naeratab temaga suhtlejale. 2. Osutab abiga peegelpildile või endale oma nime kuuldes. 3. Võtab koos õpetajaga osa „peitsemängust”. 4. Matkib (vajadusel abiga) õpetaja või teise lapse liigutusi. 5. Lõpetab lubamatu tegevuse nähes õpetaja keelavat näoilmet, žesti või kuuldes keeldu „ei tohi!” (pooled kordadest). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Säilitab silmsideme ka kaasõpilasega ja naeratab talle. 2. Osutab korraldusel endale või oma peegelpildile oma nime kuuldes. 3. Osaleb koos teiste lastega „peitsemängus”. 4. Matkib kaaslaste või õpetaja lihtsaid tegevusi. 5. Lõpetab lubamatu tegevuse nähes õpetaja keelavat ilmet, žesti või kuuldes vastavat korraldust.

	<p>6.Osaleb koos õpetajaga ühisüritustel ja harjub seal viisakalt käituma.</p> <p>7.Harjub ootama oma vajaduste rahuldamisega</p>	<p>6.Harjub ootama oma järjekorda.</p>	<p>6.Osaleb ühisüritustel ja käitub viisakalt.</p> <p>7.Oskab oodata oma järjekorda.</p>
<p>ESEMELISE MÕJUTUSE ARENDAMINE</p>	<p>1.Harjutab esemete haaramist ja lahti laskmist (abiga).</p> <p>2.Harjutab abiga olmeesemetega sooritavaid tegevusi.</p> <p>3.Harjutab mänguasjade käsitlemist otstarbe järgi.</p> <p>4.Ei löhu ega loobi esemeid (keelamisel).</p>	<p>1.Harjutab esemete haaramist ja lahti laskmist, hoidmist ja vaatamist vastaval korraldusel.</p> <p>2.Harjutab (vajadusel abiga) olmeesemetega sooritavaid tegevusi.</p> <p>3.Mängib mänguasjadega ega löhu neid (meeldetuletusel).</p>	<p>1.Valib endale meeldiva mänguasja.</p> <p>2.Toob palumisel soovitud eseme.</p> <p>3.Käsitseb esemeid (mänguasjad, riietusesemed, söögitarbed) otstarbe järgi.</p> <p>4.Ilmutab hellust ja rõõmu või viha ja jonnikaaslastele ja ümbritsevatele.</p>
<p>ÕPITULEMUSED KOOLIASTMETE KAUPA</p>	<p>1.Otsib kontakti ja vastab sellele.</p> <p>2.Reageerib nimele.</p> <p>3.Reageerib keelule.</p>	<p>1.Matkib üksikuid täiskasvanu või teise lapse liigutusi (patsutab, lehvitab, paneb, koputab).</p> <p>2.Osutab endale oma nime kuuldes või ennast peeglist vaadates.</p> <p>3.Täidab lihtsaid korraldusi (vajadusel abiga): tule!, võta!, anna!, pane!</p>	<p>1.Otsib kontakti täiskasvanu või kaaslasega (annab eset, vaatab osutatud suunas, uurib antud eset..)</p> <p>2.Orienteerub tuttavas ümbruses.</p> <p>3.Tervitab ja lehvitab hüvastijätuks (naeratusega).</p> <p>4.Ootab oma järjekorda.</p>